

**LIETUVOS BANKAS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-04-12 Nr. 429-198

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas su draudiku sudarė Gyventojų turto draudimo sutartį (draudimo liudijimo Nr. GJELT 3585535) (toliau – Draudimo sutartis), kuria draudiko parengtų Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 060¹ (toliau – Taisyklės) pagrindu draudimo variantu „Midi“ buvo apdraustas gyvenamasis namas, esantis (*duomenys neskelbtini*), ir jame esantis namų turtas. Kartu su gyvenamuoju namu buvo apdrausti šildymo, vėdinimo ir oro kondicionavimo įrenginiai. Draudimo laikotarpis – nuo 2021 m. gruodžio 12 d. iki 2022 m. gruodžio 11 d.

Draudimo apsaugos galiojimo metu pareiškėjas informavo draudiką, kad 2022 m. liepos 30 d. įvyko elektros instaliacijos sistemos gedimas: visame name tai atsirasdavo, tai vėl dingdavo elektra. Iškviešti elektrikai pakeitė „automatukus“ pagrindinėje elektros dėžėje, bet tai nepadėjo. Tuomet buvo iškviešti draudiko partneriai – elektrikai, jie nustatė, kad neveikia viena iš trifazio elektros tinklo fazių, ir ją atjungė tam, kad elektra galėtų tekėti dviem fazėmis, taip išgelbėjo dalį turto, kuris galėjo būti sugadintas, jeigu nebūtų elektros. Pranešime pareiškėjas nurodė nežinąs, ar elektros srovės svyravimai nesugadino saulės elektrinės ir geoterminio šildymo sistemos, nes tai paaiškės tik sutvarkius kabelį ir pradėjus veikti visoms fazėms. Pranešimo pagrindu draudikas pradėjo žalos administravimo procedūrą.

Žalos administravimo metu pareiškėjas teikė draudikui išsamią turimą informaciją apie kabelio gedimo priežastis ir pasekmes, atliktus remonto darbus. Pareiškėjas informavo draudiką, kad specialistai nustatė kabelio pažeidimo vietą, jis buvo nudegęs, kaip manė elektrikai, galimai dėl to, kad buvo pažeistas klojant, o dėl to jame pamažu kaupėsi drėgmė. Pareiškėjas taip pat paaiškino, kad trifazė elektros srovių sistema buvo sėkmingai atkurta, tačiau paaiškėjo, kad dėl elektros tinklo gedimo sugedo geoterminis šilumos siurblys. Draudikui taip pat buvo pateikti UAB „Dorsana“ 2022 m. rugsėjo 19 d. ir spalio 4 d. parengti defektų aktai. Pirmajame buvo nustatyta, kad sugedo šilumos siurblio kompresoriaus elektros variklis (ir tai galėjo nutikti dėl elektros įtampos svyravimų, vienos fazės dingimo ar kitokių elektros sutrikimų tinkle), o atlikus kompresoriaus remontą (keitimą), antrajame akte, buvo nurodytas nustatytas kitas gedimas – „užterštas ir užsikimšęs termoreguliuojantis ventilis“ (ir tai, specialistų nuomone, galėjo nutikti dėl sugedusio kompresoriaus). Pirmojo gedimo remonto kaina siekė 1 432 Eur + PVM (1 732,72 Eur), o antrojo – 275,72 Eur + PVM (333,62 Eur), iš viso 2 066,34 Eur.

2022 m. lapkričio 28 d. draudikas informavo pareiškėją apskaičiavęs 981,30 Eur draudimo išmoką (susijusią su kitų patirtų nuostolių atlyginimu), tačiau nurodė nusprendęs nemokėti draudimo išmokos už šilumos siurblio „Hautec“ gedimą, nes siurblys buvo įrengtas dar 2008 metais, o pagal Taisyklių sąlygas, draudimo apsauga negalioja elektros prietaisams ir įrenginiams, taip pat šildymo, vėdinimo ir oro sistemų įrenginiams, kurie įvykio dieną buvo senesni nei 10 metų (Taisyklių 58.4 papunkčio b dalis ir Taisyklių 59.4 papunkčio a dalis).

Pareiškėjas su draudiko sprendimu nesutiko ir pateikė jam UAB „Dorsana“ 2022 m. lapkričio 30 d. parengtą defektų aktą, kuriame nurodyta, kad siurblio kompresoriaus gedimą lėmė ne patys elektros srovės svyravimai, o trifazio elektros tiekimo kabelio avarija. Specialistai

¹ Patvirtintų 2017 m. kovo 15 d. draudiko valdybos posėdyje, įsigaliojusių nuo 2017 m. kovo 21 d.

nurodė, kad geoterminio šilumos siurblio kompresorius tokios avarijos metu būtų sugedęs, nesvarbu, kiek metų jis buvo eksploatuojamas, ir gedimui paties siurblio eksploatavimo laikas įtakos neturėjo.

2023 m. sausio 6 d. pranešimu draudikas informavo pareiškėją priimto sprendimo nekeisiant. Pranešime draudikas nurodė, kad anksčiau, dar 2017 m. vykusio žalos, susijusios su geoterminio šilumos siurblio gedimu, administravimo metu buvo gauti dokumentai, patvirtinantys, kad siurblys buvo pradėtas eksploatuoti 2008 m. spalio 1 d. Taip pat buvo gautas UAB „Certa“ parengtas defektų aktas, kuriame buvo nurodyta, kad šilumos siurblio gedimas atsirado dėl sumontuoto netinkamo dydžio vandens šildytuvo, t. y. dėl per mažo vandens šildytuvo šilumokaičio ploto, ir kad norint pašalinti gedimą – rekomenduojama pakeisti vandens šildytuvą į turintį didesnę šilumokaičio plotą. Tuo metu buvo nuspręsta nemokėti draudimo išmokos, remiantis Taisyklių sąlyga, pagal kurią išmoka, atlyginanti dėl neteisingos eksploatacijos atsiradusią žalą, nemokama. Nepaisant to, siurblys nebuvo pakeistas. Draudiko teigimu, remiantis vieša informacija apie šilumos siurbių dažniausius gedimus, negalima atmesti ir galimybes, kad kompresoriaus gedimą galėjo lemti ir dėl nepakeisto siurblio buvusi per didelė kompresoriaus apkrova. Remdamasis šiomis aplinkybėmis, draudikas savo sprendimą nurodė papildomai grindžias ir Taisyklių 58.3 ir 59.3 papunkčių b dalimis, pagal kurias neatlyginamos elektros įrenginių ar šildymo katilo, vėdinimo ir oro kondicionavimo sistemos žalos (nemokamos draudimo išmokos) „dėl neteisingo pajungimo ar montavimo, netinkamos eksploatacijos ar eksploatacijos tam nepritaikytoje aplinkoje, netinkamo aptarnavimo ar priežiūros“.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko sprendimu, todėl kreipėsi į Lietuvos banką, prašydamas išnagrinėti kilusį ginčą ir išmokėti visas geoterminio šilumos siurblio remonto išlaidas atlyginančią draudimo išmoką. Pareiškėjas teigė, kad trifazio kabelio avarija negali būti prilyginta elektros srovės svyravimams, kaip tai bando aiškinti draudikas, ir būtent ši avarija sukėlė „geoterminio siurblio kompresoriaus ir termoventiliuojamo ventilio gedimą“. Dėl šios avarijos siurblio įrenginiai būtų sugedę, nesvarbu, kiek metų jie yra eksploatuojami. Anot pareiškėjo, draudikas nėra sąžiningas, nes remiasi Taisyklių sąlygomis, kurios reglamentuoja draudimo išmokos nemokėjimą už įrenginių, kuriems yra daugiau nei 10 metų, gedimus, tačiau šis atvejis nėra susijęs su įrenginio nusidėvėjimu.

Draudikas Lietuvos bankui pateikė atsiliepiamą į pareiškėjo kreipimąsi, jame pakartojo pareiškėjui jau anksčiau nurodytus sprendimo motyvus, nurodė su pareiškėjo keliamu reikalavimu nesutinkąs ir savo sprendimą laiką teisingu. Draudiko teigimu, nepriklausomai nuo to, koks gedimas buvo fiksuotas, remiantis Draudimo sutarties ir Taisyklių sąlygomis, prietaisui, kuris buvo eksploatuojamas netinkamai ir įvykio dieną buvo senesnis nei 10 metų, draudimo apsauga negalioja, dėl to atlyginti nuostolių už bet kokius geoterminio šilumos siurblio gedimus (mokėti draudimo išmoką) nėra jokio pagrindo.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad ginčas kilo dėl įvykio (geoterminio šilumos siurblio gedimų) pripažinimo draudžiamuoju.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti draudiko teikiamą draudimo apsaugą reglamentuojančias Draudimo sutarties nuostatas ir nustatyti, ar draudiko sprendimas yra pagrįstas.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštaruoja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalį).

Šalių sudaryta Draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose.² Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas ir kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį.³

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškiny, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką.⁴ Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimties, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos išmokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamąjį įvykių atveju.⁵ Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamąjį įvykių požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką.⁶

Nagrinėjamu atveju pareiškėjo gyvenamasis namas ir turtas, įskaitant šildymo, vėdinimo ir oro kondicionavimo sistemas, buvo apdraustas draudimo variantu „Midi“. Draudimo liudijime nurodyta, kad šiuo draudimo variantu ir šalių sudarytos Draudimo sutarties pagrindu draudžiama nuo įvairių rizikų, įskaitant gamtines jėgas, vandens prasiskverbimą pro pastato konstrukcijas, trečiųjų asmenų veiklą, medžio užvirtimą, elektros prietaisų gedimus dėl elektros įtampos svyravimų, dėl draudžiamųjų įvykių atsiradusius nuostolius ir kt.

Aptariamas įvykis pagal savo požymius atitinka Taisyklėse apibrėžtą elektros prietaisų gedimų dėl elektros įtampos svyravimų riziką. Pagal Taisyklių 58.1 papunktį, draudikas atlygina žalas (moka draudimo išmokas) už apdraustų elektros prietaisų ir įrenginių gedimus dėl staigaus ir netikėto tiekiamos elektros įtampos svyravimo. Įtampos svyravimais laikoma per aukšta, per žema įtampa ar jos svyravimai, įžeminimo pažeidimai, nuo draudėjo ar jo šeimos narių nepriklausantis elektros srovės dingimas, netiesioginė žaibo iškrova.

Kaip matyti iš bylos duomenų, viena iš labiausiai tikėtinų pareiškėjo įrenginio gedimą lėmusių priežasčių – trifazės elektros instaliacijos sistemos gedimas, kai dėl pažeisto kabelio elektros grandinėje atsirado elektros įtampos svyravimų (elektra tai dingdavo, tai atsirasdavo ir pan.). Tokios sąlygos iš esmės atitinka Taisyklių 58.1 papunktyje įtvirtintus draudimo rizikos požymius, ir nėra kitų Taisyklėse apibrėžtų rizikų, kurias labiau atitiktų nustatytos įvykių aplinkybės.

Vis dėlto Taisyklių 58.3 ir 58.4 papunkčiuose yra įtvirtinti atvejai, kurie nors ir turi Taisyklių 58.1 papunktyje įtvirtintų draudžiamąjį įvykių požymių, tačiau dėl tam tikrų aplinkybių nelaikytini draudžiamaisiais arba draudimo apsauga jiems netaikoma. Pavyzdžiui, pagal Taisyklių 58.4 papunkčio b dalį, draudimo apsauga negalioja elektros prietaisams ir įrengimams, kurie įvykių dieną buvo senesni nei 10 metų. Kitaip tariant, draudikas Draudimo sutartimi nebuvo

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015 ir kt.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009.

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017.

prisiėmęs rizikos dėl elektros srovės svyravimų nulemtų elektros prietaisų, senesnių nei 10 metų, gedimų ir su jais susijusių draudėjo (pareiškėjo) nuostolių atsiradimo.

Pažymėtina ir tai, kad Taisyklių 59 punkte yra atskirai apibrėžta draudimo apsauga, susijusi su šildymo, vėdinimo ir oro kondicionavimo sistemų gedimais. Pagal Taisyklių 59.1 papunktį, draudikas atlygina nuostolius dėl sugedusio šildymo katilo, esančio apdraustuose pastatuose, butuose bei skirto apdraustiems pastatams, butams eksploatuoti, ir stacionarios šildymo katilo įrangos (pvz., degikliai ir pan.) gedimams pašalinti arba analogiškam naujam katilui įsigyti ir sumontuoti, jei remonto išlaidos viršija sugedusios įrangos vertę. Tačiau prisiimamos rizikos ribas apibrėžiančio Taisyklių 59.4 papunkčio a dalyje taip pat nustatyta, kad draudimo apsauga negalioja šildymo, vėdinimo ir oro kondicionavimo įrangai, kuri įvyko dieną buvo senesnė nei 10 metų.

Draudiko pateiktas šilumos siurblio „Hautec“ garantinis talonas patvirtina, kad sugedęs šilumos siurblys buvo sumontuotas 2008 m. spalio 1 d., t. y. nurodomo įvykio metu siurblys buvo eksploatuojamas beveik 14 metų. Tai reiškia, kad draudikas nebuvo prisiėmęs šio įrenginio gedimų, atsiradusių dėl elektros svyravimų, rizikos ir neįsipareigojo atlyginti galimų dėl tokio įvykio atsiradusių pareiškėjo nuostolių. Taisyklėse nėra numatytų sąlygų, kuriomis remdamasis draudikas turėtų papildomai vertinti, ar naujesnis įrenginys tokiomis pačiomis aplinkybėmis būtų sugedęs, ar ne, todėl pareiškėjo kreipimosi argumentai, jog ir senesnis įrenginys tokiu atveju būtų neginčijamai sugedęs, vertinant pareiškėjo reikalavimo pagrįstumą, neturi jokios teisinės reikšmės. Pažymėtina, kad net ir vidinių elektros įrenginių gedimų atveju (t. y. jei būtų nustatyta, kad gedimą lėmė ne elektros įtampos svyravimai, o vidiniai gedimai), draudimo apsauga senesniems nei 10 metų įrenginiams netaikoma (Taisyklių 60.3 papunkčio a dalis).

Draudiko argumentai, kad įrenginys galėjo sugesti ir dėl netinkamo eksploatavimo, toliau nevertinami, nes, nustačius pirmiau aptartas nedraudžiamųjų įvykių sąlygas (jų pakanka konstatuoti, kad įvykis pagrįstai pripažintas nedraudžiamuoju), toks vertinimas taip pat neturi teisinės reikšmės ir nepašalintų nustatytų kitų nedraudžiamąjo įvykio sąlygų.

Atsižvelgiant į atliktą bylos duomenų ir šalių sudarytos Draudimo sutarties sąlygų vertinimą, konstatuotina, kad iš Taisyklių nuostatų sisteminio vertinimo išplaukia aiški ir nedviprasmiška išvada, kad elektros įrenginių gedimai dėl elektros įtampos svyravimų, vidiniai gedimai, taip pat šildymo, vandens, oro kondicionavimo sistemų gedimai, nutikę senesniems nei 10 metų įrenginiams, nepatenka į draudiko prisiimtos rizikos ribas, todėl draudikas neturi pareigos tokių įvykių pripažinti draudžiamaisiais ir mokėti draudimo išmokas ir todėl pareiškėjo reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, apimančią ir šildymo siurblio remonto darbų išlaidas, laikytinas nepagrįstu.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio Lietuvos banko sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis